

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/156/2018
Identifikačné číslo spisu: 5113217692
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5113217692.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: M. W., bytom M. K. XXXX/XX, Ž., zastúpenej advokátom: JUDr. Mgr. Štefan Bucha, so sídlom v Žiline, Nám. M. R. Štefánika 1, proti osobe, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné: L. K., bytom O. XXX, zastúpenému splnomocnenkyňou: Advokátska kancelária Hagara-Hagarová s.r.o., so sídlom v Žiline, D. Dlabača 35, IČO: 36 806 498, o určenie výživného manželke, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 4 C 165/2013, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 7. júna 2017 sp.zn. 7 Co 89/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. mája 2016 č.k. 4 C 165/2013-520 uložil L. K. povinnosť platiť navrhovateľke výživné na manželku vo výške 200,- eur mesačne od 1. júna 2013 vždy do 20-teho dňa kalendárneho mesiaca vopred. Zameškané výživné za obdobie od 1. júna 2013 do 31. mája 2016 vo výške 7.200,- eur mu povolil uhradiť v mesačných splátkach vo výške 30,- eur splatných spolu s bežným výživným počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti napadnutého rozsudku až do úplného zaplatenia dlhu pod následkom straty výhody splátok; navrhovateľke priznal náhradu trov konania vo výške 5.748,76 eur.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie osoby povinnej platiť výživné rozsudkom zo 7. júna 2017 sp.zn. 7 Co 89/2017 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že manželovi navrhovateľky, t.j. osobe podľa návrhu povinnej navrhovateľke platiť výživné, L. K. uložil povinnosť platiť navrhovateľke manželské výživné za obdobie od 1. júna 2013 do 23. júna 2016 vo výške 100,- eur mesačne, čo predstavuje 3.670,- eur, a to formou mesačných splátok vo výške 250,- eur splatných vždy do 15-teho dňa príslušného mesiaca k rukám navrhovateľky s prvou splátkou splatnou v mesiaci

nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky bude mať za následok splatnosť celého plnenia (I.), vo zvyšku žalobu zamietol (II.), žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (III.). Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností z hľadiska posúdenia opodstatnenosti uplatneného nároku, ale na ich základe nedospel k správnym právnym záverom. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že základ nároku uplatneného navrhovateľkou je daný, nestotožnil sa však s výškou výživného 200,- eur mesačne, ktorú na základe zisteného skutkového stavu určil súd prvej inštancie. Vzhľadom na zistené skutočnosti týkajúce sa manželského spolužitia, vzhľadom na okolnosti ukončenia manželského spolužitia, osobné a majetkové pomery oboch účastníkov považoval za primerané a zodpovedajúce zákonným kritériám výživné vo výške 100,- eur mesačne. Povinnosť platiť výživné určil do času právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva, t.j. do 23. júna 2016. Manželské výživné predstavovalo za obdobie 3 rokov a 21 dní 3.670,- eur. Po zohľadnení osobných a majetkových pomerov výživou povinného mu odvolací súd povolil nedoplatok uhradiť v splátkach po 250,- eur mesačne. Žiadnemu z účastníkov podľa § 52 CMP nepriznal náhradu trov konania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala navrhovateľka 6. septembra 2017 dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ktoré konkretizovala odňatím jej možnosti konať pred odvolacím súdom a nesprávnym právnym posúdením veci nerešpektovaním platnej judikatúry a princípu právnej istoty. Konštatovala, že odvolací súd nesprávne dôvodil, že manželské spolužitie účastníkov trvalo ani nie pol roka, keď takýto odvolací dôvod odporca ani vo svojom odvolaní neuviedol a navyše dĺžka manželského spolužitia nemá vplyv na výšku výživného. Namietala, že odvolací súd sa nezaoberal a nevysporiadal so skutočnosťou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu maloletej Z., ktorá si vyžaduje osobitné opatrovanie, následkom čoho musela byť na rodičovskom príspevku od 20. augusta 2015 do 22. augusta 2018. Dôvodila, že odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku nevysporiadal s jej argumentami uvedenými v jej vyjadrení k odvolaniu, a preto považuje napadnuté rozhodnutie za nepreskúmateľné a zmätočné. Navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na nové konanie a rozhodnutie.

4. L. K., osoba povinná platiť výživné, vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhovateľky uviedol, že dovoľateľka v dovolaní kumulovala dôvody dovolania podľa § 420 a § 421 CSP, pričom kumulácia je neprípustná. Dodal, že navrhovateľka v dovolaní nevymedzila právnu otázku a neoznačila ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd odklonil. Poukázal na uznesenie NS SR sp.zn. 3 Cdo/6/2017. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP uviedol, že hlavným argumentom navrhovateľky je nesprávne konštatovanie odvolacieho súdu v odôvodnení rozsudku, že „manželské spolužitie trvalo ani nie pol roka!“. Tento argument nemožno považovať za ťažiskový pri rozhodovaní odvolacieho súdu, keďže odvolací súd zníženie manželského výživného odôvodnil okrem iných skutočností „krátkosťou manželského spolužitia“. Sama navrhovateľka ale dôvodí, že dĺžka manželského spolužitia nemá vplyv na výšku výživného, a preto považovať túto jednu skutočnosť za právne pochybenie odvolacieho súdu, pre ktorú by mal odvolací súd zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu, je absurdné. Odvolací súd zníženie výživného odôvodnil i okolnosťami, za ktorých došlo k ukončeniu manželského spolužitia. K odňatiu možnosti konať pred súdom nedošlo ani tým, že odvolací súd neuviedol v odôvodnení, že navrhovateľka je poberateľkou rodičovského príspevku od 20. augusta 2015 do 22. augusta 2018, keď táto skutočnosť vyplýva zo spisu a z rozhodnutia súdu prvej inštancie. Navrhol dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

5. Navrhovateľka vo vyjadrení k vyjadreniu L. K. uviedla, že súhlasí, že dovolanie je prípustné iba podľa § 420 písm. f/ CSP, a preto opakovane poukazuje, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolací súd rozhodol o znížení výživného na základe dôvodu, ktorý nebol odvolacím dôvodom. Dodala, že odvolací súd je podľa § 380 ods.1 CSP odvolacími dôvodmi viazaný. Poukázala na uznesenie NS SR sp.zn. 5 Cdo/279/2010, z odôvodnenia ktorého vyplýva, že odvolací súd je viazaný dôvodmi uvedenými v odvolaní, ktoré boli uvedené v odvolacej lehote a ktorých existencia sa v konaní súčasne aj preukázala. Opätovne namietala, že odvolací súd sa nezaoberal a nevysporiadal s jej

argumentami z jej vyjadrenia k odvolaniu L. K., ktoré boli podstatné na to, aby odvolací súd neznížil výživné stanovené súdom prvej inštancie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP).

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie ďalšie odvolanie a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 54/2017, 3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 99/2017, ale tiež napríklad I. ÚS 392/2017).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je skôr reštriktívny výklad (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t.j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (1 Cdo 206/2016, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 158/2017, 8 Cdo 99/2017).

11. Navrhovateľka v dovolaní uvádza, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 420 písm. f/ CSP, lebo súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z formulácie dovolania vyplýva, že dovoľateľka namieta porušenie práva na spravodlivý proces (a) nevykonaním a nesprávnym vyhodnotením dôkazov odvolacím súdom, nezohľadnením jej argumentov vo vyjadrení k odvolaniu, (b) považovaním za odvolací dôvod L. K. v odvolaní nenamietaný dôvod „spolužitia ani nie pol roka“, (c) nedostatočne odôvodneným, nepreskúmateľným a zmätočným rozsudkom dovolacieho súdu, (d) nesprávnym právnym posúdením, nerešpektovaním platnej judikatúry.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariača možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

13. Pokiaľ dovolateľka namieta (a/) nevykonanie a nesprávne vyhodnotenie dôkazov odvolacím súdom, dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, ako aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a pre úplnosť dodáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97). Dovolací súd dodáva, že dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav maloletej Veroniky vyžadujúci osobitnú starostlivosť, ako i poberanie rodičovského príspevku boli hodnoverne preukázané súdom prvej inštancie a odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie. Samotná skutočnosť, že došlo k zrejmej chybe v uvedení trvania manželského spoluzitia „ani nie pol roka“, keď správne malo byť uvedené „viac ako deväť mesiacov“ je irelevantnou, nespôsobujúcou porušenie práva na spravodlivý proces a nepochybujúcou záver o krátkosti manželského spoluzitia. Táto chyba je len dôvodom na opravu zrejmej chyby vydaním opravného uznesenia. Rovnako je irelevantnou i skutočnosť, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku na str. 4 bod 11 uviedol, že navrhovateľka bola na rodičovskej dovolenke a neuviedol, že maloletá má dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav.

14. Dovolateľka ďalej namieta, že (b) odvolací súd sa nad rámec dôvodov uvedených v odvolaní zaoberal dĺžkou manželského spoluzitia, čím konal v rozpore s § 380 ods. 1 CSP. Dovolací súd považuje takto vymedzený dôvod za irelevantný. Konanie vo veciach výživného plnoletých osôb je upravené v druhej časti, v prvej hlave, v ôsmom diely Civilného mimosporového poriadku a v súlade s § 1 súdy prejednávajú a rozhodujú veci ustanovené v CMP podľa CMP. Podľa § 66 CMP odvolací súd nie je odvolacími dôvodmi viazaný. Právna úprava odvolacieho konania v mimosporových konaniach teda neobmedzuje odvolací súd na preskúmanie odvolania len z dôvodov, ktoré uviedol účastník v odvolaní, súd postupuje v súlade s vyšetrovacím princípom.

15. K námietke, že (c) napadnutý rozsudok dovolacieho súdu je nepreskúmateľný, zmätočný, dovolací súd uvádza, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu považovaná za inú procesnú vadu (než je zmätočnosť), ktorá prípustnosť dovolania nezakladá (porovnaj

R 111/1998). K rovnakému záveru dospelo neskôr tiež zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016 (v dôsledku prijatia CSP), sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať za naďalej aktuálne. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napríklad Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009, prípadne Ryabykh proti Rusku z roku 2003). Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spĺňa všeobecné požiadavky na obsahovú kvalitu odôvodnenia rozsudku. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (porovnaj II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (porovnaj II. ÚS 76/07).

16. Naostatok najvyšší súd pripomína konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp.zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo (d) nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

17. Dovolací súd posudzujúc dovolanie podľa obsahu dospel k záveru, že dovolateľka nevyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 421 CSP, keďže ani sama tento dôvod neoznačila (uviedol ho vo vyjadrení k dovolaniu výživou povinný a následne vo svojom vyjadrení navrhovateľka), a absentuje v jej dovolaní vymedzenie právnej otázky a konkretizácia prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a/, b/ alebo c/ CSP. K vyjadreniu osoby povinnej platiť výživné k dovolaniu navrhovateľky o zákaze kumulácie dôvodov dovolania podľa § 420 a § 421 CSP dovolací súd uvádza, že tento názor nie je správny. V zmysle uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR z 21. marca 2018 sp.zn. 1VCdo 1/2018, ktorým bol prekonaný opačný právny názor vyslovený v jeho skoršom rozhodnutí z 19. apríla 2017 sp.zn. 1VCdo 2/2017, kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 CSP a § 421 CSP je prípustná.

18. Z týchto dôvodov najvyšší súd uzatvára, že dovolanie navrhovateľky nedôvodne namieta existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, a preto jej dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

19. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní (§ 52 CMP) neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.